



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE MEMBRIS ECCLE-||SIAE MILITANTIS,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XI. De numero Ordinum Ecclesiasticorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53880](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53880)

PRIMO, quia ab omnibus Episcopis vicinis, & Clericis Romanis translatum est ius eligendi ad Cardinales, qui sunt quaedam pars Episcoporum & Clericorum Romanæ Ecclesiæ; ergo Cardinalibus deficientibus deberet redire ius eligendi ad omnes Episcopos & Clericos Romanæ Ecclesiæ.

SECUNDO, quia hæc est antiquissima consuetudo, ut ex Cypriano supra ostendimus, ut Episcopum tam Romanum, quam alios eligant Episcopi vicini, præsentem Clero. Nec unquam est auditum, quod Episcopi, aut Archiepiscopi totius orbis convenirent ad electionem summi Pontificis, nisi in casu, in quo dubitatur, qui sint legitimi electores. Hoc enim dubium à Concilio generali explicari debet, ut factum est in Concilio Constantensi.

CAPVT XI.

De numero ordinum Ecclesiasticorum.

SEQVITVR tertia quæstio de distinctione Clericorum, seu Ministrorum Ecclesiæ; quæ sanè quæstio tribus in rebus posita est. Dissentimus enim ab aduersariis de numero, de antiquitate, & de officio Clericorum. Ac, ut à numero incipiamus, Ioannes Calvinus lib. 4. Instit. ca. 4. & cap. 19. & Martinus Kemnitius in examine 23. sess. Concilij Tridentini, reprehédunt numerum septenarium ordinum, quem Catholici passim asserunt; ac docent, tres tantum esse veros ordines, Episcoporum, quos ipsi Pastores libètius vocant, Presbyterorum, quos Seniores, vel Doctores, vel Ministros verbi appellant, & Diaconorum.

Ex ceteris ordinibus simpliciter auferunt ordinem Exorcistæ, reliquos agnoscunt quidem, sed neq; ordines esse volunt, neque certo numero contineri. Dicunt enim, Lectores, Acolutos, Ostiarios, & similes, fuisse ministros quosdam, quos Pastores liberè assumebant pro necessitate Ecclesiæ, id est, plures aut pauciores, prout Ecclesiæ magnitudo, aut paruitas requirebat. Id verò probant ex eo, quod variè à Patribus isti ordines numerantur. Et quidem Calvinus lib. 4. cap. 4. §. 1. Hieronymum producit testem, qui in commentario,

DD d 4 cap.

cap. 19. Isaia, quinque ordines numerat, Episcopos, Presbyteros, Diaconos, Fideles, & Catechumenos.

KEMNITIUS autem testes producit; PRIMO, Dionysium Areopagitam, qui in 5. cap. Ecclesiastica Hierarchia, res tantum facit ordines, Pōtificum, Sacerdotum, & Ministrorum. SECUNDO, Canones Apostolorum, ubi numerantur quinque ordines, Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, Lectorum & Cantorum. TERTIO, Ambrosium, qui in cōmentario cap. 4. ad Ephesios, numerat etiam quinque, sed loco Cantorum ponit Exorcistas. QUARTO, Ignatium in epistola ad Antiochenos, & Epiphanium in fine Panarij, qui plures numerat, quàm septem; addunt enim κοπιώτεροι, id est, laborantes. Addit etiam Ignatius Cōfessores. QUINTO, Canonistas, qui apud Gratianum d. 23. & 25. addunt Psalmistam: *Non igitur, inquit Kemnitijs, Catholicum dogma est, de septem illis ordinibus.* Hæc illi.

Porro Catholici certum ac statum numerum esse volunt eorum, qui propriè ordines Clericorum nominantur. Est autem obseruandum, duobus modis accipi solere apud auctores ordinem Ecclesiasticum; Vno modo propriè, alio modo cōmuniter. Propriè illi dicuntur ordines, qui certo ritu facto & solenni conferuntur ab Episcopo, & ad certum ministerium sacrificio diuino exhibendum referuntur. Quarta ratione septem duntaxat ordines numerantur; videlicet, Sacerdos, Diaconus, Subdiaconus, Acolutus, Lector, Exorcista, & Ostiarius. Etsi enim Episcopus & Presbyter distinguuntur, tamen quantum ad sacrificium, idem omnino mysteriū exhibent, proinde vnum ordinem, non duos faciunt, sicut etiam Lector, & Cantor, seu Psalmista.

Quare Cornelius Papa in epistola ad Fabianū apud Eusebium lib. 6. hist. c. 33. dicit, in Ecclesia Romana suo tempore, id est, ante annos M. CCC. fuisse Presbyteros XLVI. Diaconos septem, Subdiaconos septem, Acolutos XLII. Exorcistas cum Lectoribus, & Ostiariis, LII. ubi nullam facit mentionē Cantorum, vel laborantium, vel aliorum quos alij numerant; quia nimirum illi nec habēt propriam ordinationem, nec referuntur distincta ratione ad sacrificium.

In Concilio item Romano, sub Syluestro, cap. 3. numerantur iidem septem ordines. In Concilio autem Carthaginensi

ginensium IV. can. 2. & sequentibus, præter ordines iam nominatos, in epist. 5. Cornelij, & in Concilio Romano additur ultimo loco Psalmista, seu Cantor, sed ibidem Concilium monet, Psalmistam non ordinari ab Episcopo, sed etiam sine licentia Episcopi, sola iussione Presbyteri, posse officium canendi suscipere. Isidorus lib. 7. etymologiarum, cap. 12. & in epistola ad Ludisfredum; Rabanus lib. 1. de institutione Clericorum, cap. 6. & sequentibus; Amalarius lib. 2. de officiis Ecclesiasticis, cap. 7. & sequentibus; Hugo de S. Victore lib. 2. de Sacramentis, par. 3. cap. 5. eosdem septem ordines numerant, & explicant; Idem facit Magister sententiarum, quem omnes Theologi sequuntur in 4. d. 24.

Denique, eosdem numerat Concilium Florentinum in instructione Armenorum, & Tridentinum sess. 23. cap. 2. & Ecclesiæ usus idem testatur; non enim alij ordines præter istos conferri solent: Nam prima tonsura non est ordo, cum nullum habeat officium annexum, sed est præparatio ad ordines, ut est Catechismus ad Christianismum.

Communiter autem dicuntur ordines illi omnes, qui quomodocunque dedicantur diuinis obsequiis, etiam si non referantur ad sacrificium, & hoc modo etiam Monachi, virgines, & viduæ Deo sacratæ, necnon laborantes in sepeliendis defunctis, ordines aliquando dicuntur à Patribus; nam de ordinatione Monachi scribit Dionysius cap. 6. Ecclesiasticæ Hierarchie; de ordine verò laborantium in sepeliendis mortuis, Epiphanius in Compendiaria doctrina: Habebatur enim actio quædam religiosa, sepultura mortuorum. De ordine Diaconissarum, virginum, aut viduarum, quæ seruebant Ecclesiæ in instructione mulierum, quæ baptizandæ erant, idem Epiphanius ibidem.

Ex his autem facile erit explicare loca, quæ ab aduersariis afferuntur contra numerum septenarium ordinum. Ac PRIMUM ad locum Hieronymi, à Caluino adductum, respondeo, S. Hieronymum eo loco non loqui de ordinibus Clericorum, sed de ordinibus Christianorum, ideo ponit primo loco Clericos, deinde Laicos, quos fideles vocat, ultimo Catechumenos; Porro ex Clericis nominat tres tantum, id est, Episcopos, Presbyteros, Diaconos, quia volebat perficere numerum quinarium: Explicabat enim illud Esaiæ: Erunt

quinque ciuitates in terra Aegypti loquentes lingua Chanaanide, ac per eas ciuitates Ecclesiam Christianam intelligi volebat; Itaque ad perficiendum quinarium numerum, ex omnibus Clericis tres primos posuit, in quibus omnes alij continentur, quos idem Hieronymus alibi distinctè ponit: Nam Subdiaconorum meminit in epist. 91. in primis verbis: Acolutorum meminit ac Lectorum in epist. 2. ad Nepotianum: Denique Exorcistarum & Ostiariorum in commentario cap. 2. epist. ad Titum in postremis verbis.

AD LOCUM Dionysij, à Kemnitio productum, respondeo, Dionysium non voluisse exponere numerum ordinum, sed numerum Hierarchiarum: Tres enim sunt Hierarchiae in Ecclesia militante, vt etiam tres sunt in Ecclesia triumphante; Prima est Pontificum; Secunda Sacerdotum; Tertia Diaconorum. Diaconi enim, etiam si ministri dicuntur & sunt, si comparentur ad Sacerdotes; tamen sunt etiam Principes, & Praesules, si comparentur ad plebem, & ideo dicuntur Hierarchae; Ordines autem inferiores non praesunt populis, sed tantum ministrant Diaconis, & Sacerdotibus.

Quod autem Diaconi praesint, docet IGNATIUS in epistola ad Trallianos: *Subiecti, inquit, estote Episcopo, similiter & Presbyteris atque Diaconis.* Item HIERONYMUS in 2. caput ad Titum: *Non solum, inquit, Episcopi, Presbyteri & Diaconi debent magnoperè prouideri, vt cunctum populum, cui praesident, conuersatione, sermone, ac scientia praecedant, Verum & inferior gradus, Exorcista, Lectores, Aedui, & omnes omnino, qui domui Dei seruiunt.* Docet etiam Ioannes CHRYSOSTOMUS, qui homil. 83. in Matth. Diacono suadens, vt Imperatorem arceat à communionem, si indignè adeat: *Cohibe, inquit, & coërce, maiorem tu illo habes potestatem.* Et haec etiam ratio est, cur Episcopi ordinariè assumerentur ex Presbyteris, aut Diaconis Ecclesiae, non ex inferioribus ordinibus, vt patet ex Leone, epistola 84. ad Anastasium, cap. 6. quam etiam puto causam esse, cur in Romana Ecclesia soli Episcopi, Presbyteri, & Diaconi sint Cardinales.

Ad locum ex Canonibus Apostolorum respondeo, Clementem in canonibus Apostolorum nusquam voluisse omnes ordines numerare, sed data occasione, modò vnum, modò

modò alium ordinem nominasse; eundem autem Clemen-
tem plures ordines agnouisse, perspicuum est ex can. 15. vbi
dicit: *Si quis Presbyter, aut Diaconus, aut quislibet de nume-
ro Clericorum, &c.*

Ad testimonium Ambrosij respondeo, Ambrosium in
comment. cap. 4. ad Ephesios, solùm quinq; ordinum men-
tionem fecisse, quia volebat de ordinibus explicare verba il-
la Pauli; Alios dedit Apostolos, alios Prophetas, alios Euan-
gelistas, alios Pastores, & Doctores. & quia Paulus solùm
quinque nomina posuit, idcirco conatus est etiam ipse quin-
que ordines numerare: Itaque per Apostolos intellexit Epi-
scopos; per Prophetas Presbyteros; per Euangelistas Diaco-
nos; per Pastores Lectores; per Doctores, vel, vt ipse legit Ma-
gistros, Exorcistas.

Ad testimonium Ignatij & Epiphaniij respondeo, illos
Patres numerasse non solùm ordines propriè dictos, sed et-
iam alios.

Ad testimonia Canonistarum respondeo, illos facere
nouem ordines, quia distinguunt Episcopum à Presbytero,
& Lectorem à Cantore, quod Theologi non faciunt; sed in
re non est dissensio. Theologi enim solùm considerant ordi-
nes, vt se habent ad sacrificium; quomodo (vt diximus) Epi-
scopus & Presbyter; Lector & Cantor non distinguuntur;
Canonistæ autem considerant ordines, vt Hierarchiam cõ-
stituunt, & idcirco rectè distinguunt Episcopum à Presby-
tero. atque hæc de primo.

CAPVT XII.

De antiquitate Ordinum.

I OANNES CALVINVS, de Ordinum, præcipuè
minorum, antiquitate ita loquitur libro 4. In-
stit. cap. 19. §. 27. *Primitiua, inquit, Ecclesie in-
cogniti fuerunt, et multis postea annis excogitati.*
Sed falsam esse hanc Caluini sententiam testantur Cle-
mens, & Ignatius, Apostolorum Discipuli: Vterque enim
eorum ordinum meminit. CLEMENS libro 8. Constit. o-
mnium ferè ordinum etiam minorum ritus declarat. I GNA-